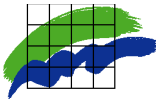

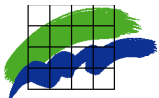
Borgerdeltagelse på miljøområdet

Miljøsociologiske bidrag og danske erfaringer

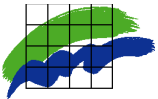
Kritik af top-down tilgangen

- Flere miljøsociologer har angrebet eksperter og politikere for at opfatte borgerdeltagelse på en udemokratisk måde:
 - Borgerdeltagelse som overtalelsesforsøg vha. information
 - Eksperter definerer problematikken, har fundet løsningen og dominerer kommunikationen
 - Borgerne opfattes som uvidende og modstand som uvidenhed
 - Videnskaben sættes uden for problematikken (præsenteres som værdifri, progressiv og sikker)
 - Negligerer magt-perspektivet, lokal viden, usikkerhed i den videnskabelige viden, etiske og politiske argumenter

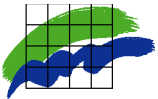
Kritik af kritikken

- Enig i kritikken, men alternativet er for letkøbt:
 - *“Hvis top-down er noget skidt, så må bottom-up være godt”*
 - = simpel negering
 - mangler sociologisk undersøgelse af om det er muligt: Vil bottom-up i praksis skabe det engagement og den dialog som de efterlyser? Vil folk overhovedet deltage?
 - stiller ikke spørgsmål ved om top-down vs. bottom-up er en hensigtsmæssig forståelsesmodel

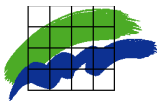
Miljøsociologi om borgernes deltagelse

- Studier af miljøbevægelserne:
 - Professionalisering af organisationerne
 - Sværere for lægfolk at deltage
- Metoder indenfor risikokommunikation:
 - Borgerdeltagelse = “arrangementer”
 - Borgerne i en reaktiv og defensiv position
- Empowerment:
 - Ressourcestøtte til udviklings- og læreprocesser

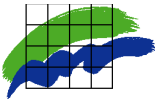
Empowerment i Danmark

- Lang tradition for folkeoplysning som empowerment i Danmark
- Revitaliseres på miljøområdet efter Brundland-rapporten
- Top-down støtte til bottom-up initiativer
- Har det så skabt øget folkelig deltagelse og dialog på miljøområdet?

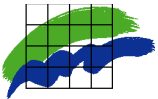
Grøn Guide ordningen

- 1996-2003: Statsstøtte til lokale miljøvejlederordninger
- 100 grønne guider i 3-6 år
- Lokalt forankrede projekter
- Eksperiment af eksperimenter

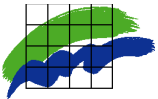
Grøn Guide evalueringen

- Følgeforskning gennem 4 år
- 8 cases - ialt 55 interviews
- 6 spørgeskemaundersøgelser
- Skriftligt materiale + EDB-konferencer

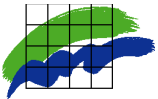
Øget aktivitet - men det ta'r tid

- Ikke blot “at skubbe borgerne i gang”
- Typisk proces:
 - Diffuse mål/ideer - guiden udfarende og får kontakter - krise - fælles revision af planer - guiden integreret i netværk - lokale bruger guiden - flere og bedre initiativer
- Forskelle - men generelt øget lokalt aktivitetsniveau

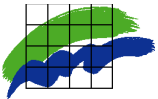
Den dialogskabende 3. part

- Guiden som “den fri spiller”:
 - mellem politikerne, kommunens forvaltninger, de lokale institutioner, borgerorganiseringerne, det lokale erhvervsliv m.v.
 - Flere roller: “borgerne og natuens advokat”, “kommunens forlængede arm”, “den dialogskabende 3. Part”
- Borgerdeltagelse: Fra top-down vs. bottom-up til felt af aktører med uafhængig, katalyserende 3. Part.
- Eksempel fra Nørager.

Konceptudvikling

- Fra konsensus om mulige praktiske handlinger til at tage dilemmaer op, skabe debat og fremme løsning af konflikter
- Fra det lokale som ramme til også at inddrage strukturer og løsninger som rækker ud over det lokale
- Fra image som grøn ildsjæl til socialøkologisk 3. part

Borgernes interesse for miljøet

- Mindre interesse for miljøinformation:
 - 2/3 af danskerne: “Ja, jeg ved nok”
 - på skala fra 1 (= helt uenig) til 5 (=helt enig):
 - Udsagn: læser sjældent og ser udsendelser om miljø:
 - 1991: 2,57
 - 1999: 3,42
- Mindre bekymring:
 - 1987: 77% “meget bekymrede” for forureningen
 - 1999: 40% “ “ “ “
- Større tillid til miljøindsatsen:
 - på skala fra 1 (= helt uenig) til 5 (=helt enig):
 - 1991: 2,24
 - 2000: 3,61

